

Continguts de la proposta de Llei Catalana Residu Zero de Prevenció de residus i pel ús eficient dels recursos.

1. L'origen de la iniciativa
 2. El context de la proposta
 3. 13 eixos de la proposta de Llei
 4. Recull de propostes dels 13 eixos
 5. Els elements clau per a l'èxit de la Llei.
-

1. Els antecedents i l'origen de la iniciativa.

- Al 2009 el CEPA-Ecologistes de Catalunya i la Fundació PRCR vàrem elaborar una proposta de Llei de prevenció de residus encaminada a la prevenció dels residus d'envasos; va ser ben rebuda per diferents grups parlamentaris i forces polítiques i socials, però no va prosperar.
- La iniciativa d'un canvi de marc normatiu català l'ha assumit el Fòrum Estratègia Catalana Residu Zero (ECRZ), ampliant l'abast de la proposta cap a una **Llei Residu Zero de prevenció de residus** en la línia de la visió i propostes de l'Estratègia Catalana Residu Zero. Els conceptes rectors més importants són “*el millor residu és el que no es produeix*” i la “*responsabilitat estesa dels productors (RAP)*” com a puntals pel canvi profund, però necessari i possible que obri pas a Catalunya a una reconversió del teixit industrial i, en general, de les formes de producció i de distribució ... doncs el propòsit és **passar de la Llei actual que pretén ordenar i gestionar els residus a una nova llei basada en la prevenció i l'estalvi de recursos, "Llei Residu Zero de prevenció dels residus i d'estalvi de recursos"**.
- Actualment el Govern de la Generalitat està preparant una nova Llei de Residus. Però alertem que cal contextualitzar-la en uns canvis normatius que no poden ser ignorats o desdibuixats: la recentment aprovada Directiva de Residus (2018/851/CE)¹, dins del paquet d'Economia circular; l'aprovació al Parlament i Consell de la UE el 27/03/2019 de la proposta de nova Directiva de plàstics², estableixen canvis **substancials** en la direcció que totes les administracions públiques de la UE han d'aplicar mesures de prevenció de residus i de plàstics en els seus plans i programes, i alhora aplicar de manera nítida les prioritats de la jerarquia ecològica dels residus.

¹ <https://www.boe.es/doue/2018/150/L00109-00140.pdf>

http://residus.gencat.cat/web/.content/home/consultes_i_tramits/normativa/normativa_europea_en_materia_de_residus/2018/dir_2018_851.pdf

² http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3927_es.htm

- Considerem que ara tenim l'oportunitat de fer a Catalunya una transposició³ ambiciosa de les orientacions de les iniciatives normatives de la UE per incorporar aquestes directrius, objectius i instruments per a la necessària transició ecològica cap a un nou model de gestió dels residus i els recursos i de contribució a la mitigació del canvi climàtic al nostre país.
- Els Parlaments Navarrès⁴ i Balear també han aprovat lleis que s'avancen a les noves directrius comunitàries i posen bases per a la prevenció i reutilització dels residus, i de les quals es poden recollir alguns aspectes importants.
- És en aquest context que l'ECRZ fa una proposta d'aportacions de continguts per contribuir a articular els nous fonaments que entenem ha d'incorporar aquesta nova llei.

2. El context de la proposta.

2.1.- *Una nova visió; un nou paradigma:*

- Els residus i la contaminació s'han considerat fins ara un “*problema ambiental*” que tindria a veure amb la seva gestió un cop aquests residus o aquesta contaminació han estat generats. Aquest fet abasta tota mena de residus sigui quin sigui el seu origen: domèstics, comercials, industrials, agropecuaris, ...
- L'actuació pública és concebuda com un “*servei*” a “*l'activitat econòmica i de consum*” que genera residus per a pal·liar-ne els efectes. La “*Llei reguladora dels residus*” respon en aquest paradigma, recordem-ho, propi de l'època i la situació a la qual es va proposar fer front. Avui, però, cal un canvi de paradigma normatiu que respongui en termes reals a l'enunciat de la “*Llei Residu Zero de prevenció dels residus*” .
- **Cal un canvi d'enfocament per fonamentar una nova legislació:** per prevenir-ne la generació i, tot fent camí cap aquest objectiu, fer que siguin el que posen productes al mercat, generen residus o bé els distribueixen, els qui se'n facin responsables, segons el que l'economia ambiental en diria “*internalització*” de costos socials sota el principi de “*qui contamina paga*”, però amb mesures indicatives per deixar de contaminar, que diria l'economia ecològica. Cal assumir en termes reals i no solament publicitaris l'Estratègia Residu Zero, com a estratègia internacional cap a una economia més circular, estalviadora de recursos i sostenible en el temps. Principis i directrius reforçades en la nova Directiva de Residus.
- **Cal transitar del plantejament actual de la gestió dels residus i la contaminació, a una política econòmica i industrial que posi límits i marqui pautes d'interès públic a les decisions empresarials i la regulació dels mercats.** Per ara Catalunya no té competències plenes en matèria de política econòmica i industrial, més aviat són

³ En el cas de la Directiva de l'IPCC Catalunya la vàrem transposar directament.

⁴ <https://www.boe.es/buscar/pdf/2018/BOE-A-2018-8953-consolidado.pdf>

mins; i això és un problema certament, però aquest fet no pot esdevenir excusa per desenvolupar al màxim les competències de protecció ambiental - basant-nos en les noves orientacions de la Directiva de Residus- per sortir de la situació actual i transitar cap a nous escenaris que superin l'obsolescència dels marcs institucionals i dels models socioeconòmics establerts, ... escenaris d'avenç cap a un nou model social de producció i distribució on l'obtenció dels productes i serveis, no es faci a costa de generar contaminació i degradació sobre el medi, la salut i els recursos com a patrimoni comú.

- **Recentment s'ha aprovat el paquet d'Economia Circular i la Resolució sobre els plàstic.** Això afavoreix que a Catalunya transposem directament aquells aspectes de la nova normativa que facilitin implementar amb fermesa les mesures per invertir el model actual de producció i consum irresponsable i insostenible, abandonar el model lineal i anar en la direcció d'un model circular, de producció, de gestió i recuperació dels residus:

1.- *Canvi en la Prioritat de la gestió pública dels residus a la UE.* La valorització energètica ja no es pot considerar ni comptabilitzar com a valorització dels residus, inclosa la metanització i crema de biomassa. Tampoc es poden considerar recuperació els residus orgànics que s'obtenen a les plantes de tractament mecànic-biològiques anomenades Ecoparcs a Catalunya.

2.- *La prevenció, la recuperació i el reciclatge de materials han de ser la jerarquia d'actuació aplicada per totes les administracions de la UE.*

3.- Implementar àmpliament la *Responsabilitat Ampliada del Productor (RAP)* per garantir que assumeixen els costos de la gestió dels residus dels productes que es posen al mercat (fiscalitat ambiental).

- **Els resultats de la gestió dels residus municipals reflecteixen que el model actual ha tocat sostre i que cal canviar el paradigma:** Els residus municipals ocupen un lloc estratègic com a eix i indicador que justifica la producció i distribució de bens i serveis adreçats al consum.

Els resultats de la gestió dels residus municipals a Catalunya fins el 2017, són deficientes; el pes i volum dels residus generats han tornat a augmentar els darrers anys i, al mateix temps, s'ha produït un clar **estancament de la recollida selectiva**. La conclusió evident és que aquest model ha tocat sostre i cal un canvi de paradigma que posi per davant la prevenció i l'aprofitament material dels residus:

2.2.- Diagnosi esquemàtica i resum de les tendències de generació i aprofitament dels residus municipals:

- Des del 2013 torna ha **augmentar la producció dels residus un 2% anualment**; l'any 2017 l'augment va ser del 3,2% i continua la correlació entre augment del PIB i creixement de residus. A Catalunya generem 1,39 Kg/hab/any.

- La quota de la reutilització d'envasos des del 2000 **ha baixat un 30%**, l'any 2017 solament suposen un 16% (la gran majoria del sistema HORECA).
- Alguns exemples de tendències d'augment dels productes d'un sol ús⁵:
 - els bolquers d'un sol ús: el 2017 se n'han produït **60.000tn**,
 - les càpsules de cafè han **augmentat un 1000%** del 2009 al 2017,
 - les llaunes de begudes **han augmentat un 30%** del 2000 al 2017,
 - les ampolles de plàstic d'aigua han augmentat un **60%** del 2000 al 2017,
 - les bosses de plàstic **han augmentat un 29%** del 2011 al 2016.
- Des de l'any 2011 la recollida selectiva neta (sense impropis) està estancada, amb algun any de disminució. Al 2017 **va ser del 32%**. Tot i que la Directiva de residus 2008 ens exigeix arribar al 50% l'any 2020, el PRECAT20 al 55% el 2020 i la nova Directiva 2018 al 55% l'any 2025, al 60% l'any 2030 i al 65% l'any 2035.
- **La recollida de la FORM està estancada des del 2012** i solament arriba al **33%**. L'any 2017 s'ha reduït més d'1 punt!. Aquesta constatació de **l'estancament** de la recollida de la FORM és altament significativa.
- La recollida selectiva dels envasos lleugers **no arriba al 40%**.
- A partir del 2012 **la fracció resta ha augmentat un 0,9%** i manté constant i aquest increment petit cada any. El tractament dels residus per mitjà de sistemes de final de canonada es manté al voltant del **70%**, uns 300kg/hab/any. **Un 37% s'aboquen i un 22% s'incineren.**
- L'any 2017 del material entrat en les plantes de Tractament Mecànic Biològic de l'AMB solament s'en va recuperar entre **un 8 i un 10%**.
- Un 6-7% del total d'emissions de GEH de Catalunya són atribuïbles a la gestió i tractament finalista dels residus.
- L'estancament de la recollida selectiva no absorbeix l'augment de la producció de residus i la producció de fracció resta es manté.

I una dada preocupant: es constata l'opacitat i manca de transparència per obtenir els resultats amb claredat.

L'any 2017, per cinquè any consecutiu, augmenta la quantitat de residus en un context d'estancament de la recollida selectiva.

La diagnosi de la gestió dels residus **reafirma la necessitat d'un nou model de gestió de residus i recursos i d'un nou marc normatiu**. Aquesta proposta la formulem com a **Llei Residu Zero de prevenció de residus i ús eficient dels recursos**: té l'objectiu de ser una llei que plantegi un canvi en la política industrial i comercial per transformar el model productiu, fer-lo més eficient i sostenible i reduir els impactes ambientals i la seva contribució al Canvi Climàtic. Amb l'aplicació real d'eines com l'ecodiseny i mesures d'ordenació i de distribució justa de responsabilitats en la direcció del que descriu la nova directiva de residus: ... « potenciar las sinergias entre la economía circular y las políticas en materia de energía, clima, agricultura, industria e investigación, y se aportan beneficios al medio ambiente en términos de reducción de las emisiones de gases de efecto invernadero y a la economía».

5

Informe d'indicadors transició cap a la prevenció -Rezero

2.3.- Un nou marc legislatiu per fer la transició a un nou model sostenible

Es tracta de desenvolupar **un nou marc legislatiu** en el camí de “l’Estratègia Residu Zero”:

1. No s’hauria de produir cap producte que no pugui ser reutilitzat, reparat, reciclat o compostat, o fàcilment assimilable pel medi.
2. S’hauria d’evitar l’ús excessiu de recursos, de generació de residus i contaminació aplicant (“*millors tècniques disponibles*”, “*satisfactors múltiples*”, ...).
3. Responsabilitat ampliada del productor. Productors i distribuïdors se’n facin càrrec dels costos de tot el cicle de vida dels productes que posin al mercat quan es converteixen en residus.
4. Que faci possible aplicar:
 - Criteris de producció neta i ecodisseny : durabilitat, facilitats de reutilització, reparables i fàcilment reciclables o compostables al final de la vida útil.
 - Criteris de comercialització que afavoreixin la reutilització i venda a granel, els sistemes de dipòsit, devolució i retorn per a envasos i per a altres productes d’un sol ús.
 - Descarti la incineració com a sistema de tractament finalista de residus.

Es tracta doncs d’establir mecanismes per fer una transició cap a un model de producció i consum que redueixi l’explotació de recursos naturals i que permeti la reintroducció dels residus com a matèria primera a la indústria i l’agricultura. Canvis que promoguin una reconversió del sistema productiu cap a una producció neta, una agricultura i ramaderies ecològiques i una desmaterialització dels serveis que garanteixin la incorporació dels passius ambientals als balanços empresarials, tot evitant el traspàs de costos a la societat i l’administració pública. I cal insistir en què cal disposar de nova normativa que passi de regular la gestió dels residus a fer-ne també prevenció dels residus i la contaminació, i que contribueixi a la mitigació del canvi climàtic.

3. Els 13 eixos de la proposta de Llei.

1. Establir objectius i calendari de reducció, aprofitament de residus efectiva i de consum de recursos

Cal invertir les tendències de creixement dels residus i d’estancament de la recollida selectiva i desactivar al mateix temps els sistemes de tractament de final de canonada. Calendari que fixin els objectius posant les eines i mitjans per fer-los efectius.

2. Intervenir per possibilitar un canvi de la producció industrial i de la distribució que redueixi els residus, la contaminació associada, els GEH i que normalitzi el cicle tancat

Llei que ha de comportar un canvi de paradigma, un canvi real de la política industrial encaminada a la producció neta, sense generar residus i contaminació. Aquesta Llei ha de fer incidència en temes de política econòmica, comercial i industrial per establir que volem dur la societat a l'aplicació de tecnologies de producció, distribució i consum que atenguin tot el conjunt de la legislació ambiental. La nova Directiva de Residus ho planteja en aquesta direcció.

3. Establir mesures efectives de prevenció de la generació i de la toxicitat dels residus.

Es proposen algunes mesures ambicioses de prevenció que han d'anar acompanyades amb mesures econòmiques, fiscals i organitzatives per aconseguir frenar i invertir les tendències actuals.

4. Un canvi de model de gestió de residus i recursos

Propostes dirigides a aconseguir assolir objectius de recuperació material del 70% dels residus que descartin els sistemes anònims de recollida, i la incineració.

5. Definir i concretar l'eina clau per a un canvi de model de producció que té conseqüències rellevants en la reducció dels residus i el consum de matèries: la responsabilitat ampliada del productor (RAP)

Pilar de la política ambiental de la UE que es basa en què els productors s'han de fer responsables de la gestió dels residus dels productes que posen al mercat. Però cal concretar i dotar de contingut el seu desplegament específic ja establert en la Directiva de Residus del Paquet d'Economia Circular. Encara que no s'hagi desplegat per part de l'estat, la Generalitat de Catalunya pot i hauria de fer-ne la transposició donat que passats dos anys de la seva aprovació l'estat no ho ha fet.

6. Establir i ordenar un sistema de fiscalitat ambiental en base a la generació de residus i la contaminació

Mesures que entre d'altres podrien apuntar cap a incentius econòmics ambiciosos i una distribució de responsabilitats justa. Mecanismes a partir d'aplicar la RAP i d'altres, com gravamens ambientals dissuasius i incentivadors de la producció neta i l'ecodisseny dels nous productes que es posin al mercat (productes d'un sol ús com bosses, embolcalls d'un sol ús, vaixelles i gots d'un sol ús, tovallolletes,...). Igualar el cost del cànon de disposició de residus d'abocador i incineradora.

7. Creació d'un Fons de Prevenció de residus i contaminació

Dotat a partir de la recaptació dels impostos finalistes amb l'objectiu d'invertir-ho en mesures de prevenció, reutilització, ...

Catalunya compta amb un fons de gestió de residus. Aquest fons s'usa, no suficientment, per incentivar canvis en prevenció i en la gestió dels residus eficient i sostenible. Aquest fons hauria d'ampliar-se a un fons per a la prevenció dels residus i la contaminació, el qual es nodriria dels impostos i les aportacions específiques dels programes desenvolupats per la llei de prevenció.

8. Crear una institució pública d'avaluació ambiental

Amb capacitat per fer estudis d'avaluació de productes i de processos i determinar-ne amb rigor la seva qualitat ambiental i compatibilitat amb el medi. Els treballs d'aquesta agència o institució han de ser els que aportin criteris per al desenvolupament de les mesures legals que desenvolupin la llei de prevenció.

9. Establir un registre oficial de productes incorporats al mercat català

Que per la seva composició o impactes esdevinguin objecte de polítiques de prevenció ambiental i de recuperació material. Per aplicar la RAP, els SDDR i els impostos ambientals.

10. Establir un calendari gradual per a l'abandonament i pel tancament de tota activitat d'incineració de residus

La incineració de residus és un tractament agressiu vers el medi i la salut i no és eficient des de la perspectiva de la prevenció i de l'estalvi de recursos i energia. Els residus que no tinguin tractaments alternatius haurien de ser posats en qüestió i substituïts en tècniques més compatibles amb el medi. Així com negar qualsevol cap ajut, subvenció o bonificació per aquesta activitat insostenible. Cal tenir en compte les noves orientacions de la Directiva de residus 2018/851/CE.

11. Coordinar l'acció local i la del conjunt de les administracions públiques per a l'aplicació de polítiques de prevenció

En línia amb els que indiqui la llei i, en general, per a l'objectiu de l'eficiència en l'ús dels recursos. Establiment de programes d'actuació i objectius transitoris amb caràcter territorial i sectorial.

12. Regular el moviment i trasllat de residus tan intern com extern

La "Ley estatal de Residuos y de suelos contaminados", atribueix competències a les Comunitats Autònomes en el trasllat i moviment de residus tant intern de residus com a

d'altres comunitats autònomes o països comunitaris, doncs Catalunya, té competències per gestionar residus en les seves infraestructures. Per evitar importacions de residus indesitjats, la gestió pública de les seves infraestructures de tractament poden posar limitacions específiques, emparant-se en diferents fonaments i criteris ambientals i sanitaris.

13. Inversió de la Generalitat i els ens locals en educació ambiental anualment, invertir en educació de proximitat.

Actuacions amb inversions de com a mínim de 1,5€/persona/any.

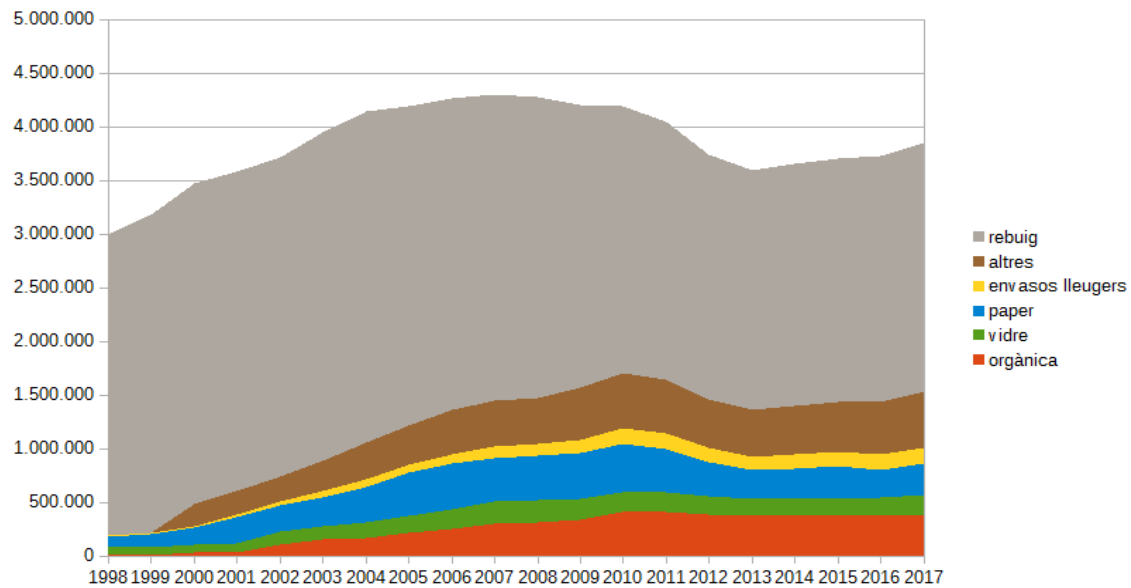
4. Algunes propostes per als 13 eixos proposats.

4.1.- Establir objectius i calendari de reducció i d'aprofitament de residus efectiva, i de consum de recursos.

Cal invertir les tendències de creixement dels residus i d'estancament de la recollida selectiva, i desactivar els sistemes de tractament de final de canonada. Cal calendaritzar els objectius i aportar les eines i mitjans per fer-los efectius.

	2021	2025	2030
Prevenció	10% (relació 2010)	15% (relació 2010)	20% (relació 2010)
Preparació per a la reutilització	10%	25%	40%
Reutilització canal HORECA	40%	60%	80%
Recuperació material	55%	60%	70%
Màxim d'impropis FORM	10%	8%	4%
Objectius de recollida de bioresidus	50%	70%	80%
Recollida SDDR	-	85%	90%
Reducció fracció resta	45%	40%	30%
Incineració	- 50%	0	0

Per assolir aquests objectius cal incorporar els instruments de fiscalitat ambiental, la RAP ha de ser una eina efectiva, així com també impostos ambientals i mesures d'estimulació i bonificació de les bones pràctiques.

Font: elaboració pròpia a partir dades de la ARC 2017

4.2.- Intervenir per un canvi de producció industrial i de distribució, que redueixi els residus, la contaminació associada, els GEH i que apliqui el cicle tancat.

Llei que ha de comportar un canvi real de la política industrial encaminada a la producció neta, sense generar residus ni contaminació. Aquesta Llei ha de fer incidència en temes de política econòmica, comercial i industrial. Cal plantejar clarament que la nostra societat ha de funcionar pel que fa a tecnologies de producció, distribució i consum atenent el conjunt de la legislació mediambiental.

La nova Directiva de Residus ho planteja en aquesta direcció. Planteja de forma clara que la prevenció de residus és la via preferent per millorar l'eficiència en la utilització dels recursos i reduir l'impacte ambiental dels residus. Així doncs, resulta necessari que els Estats membres adoptin mesures adequades per prevenir la generació de residus i controlar i avaluar els avenços en l'aplicació d'aquestes mesures. Com a part d'aquestes mesures, els Estats membres han de facilitar models de producció, de negoci i de consum innovadors que redueixin la presència de substàncies perilloses en els materials i productes, fomentin la prolongació de la vida útil dels productes i promoguin la reutilització mitjançant el establiment i el suport de xarxes de reutilització i reparació, com les dirigides per les empreses de l'economia social, els règims de dipòsit, devolució, retorn i de reutilització, i incentivant a que la indústria s'adapti en aquest nou escenari.

Les administracions promouran que els productors només posin al mercat productes o serveis quan hagin garantit en el seu ecodisseny que han adoptat mesures necessàries per reduir al mínim el seu impacte ambiental.

4.3.- Establir mesures efectives de prevenció de residus, tant de la quantitat com de la toxicitat i perillositat, i facilitar alhora el seu reciclatge.

Hem recollit els aspectes que plantegen les noves Directives de residus i de reducció de plàstics, i hem ampliat i incorporat altres aspectes que ens semblen idonis per aconseguir objectius més ambiciosos. Proposem algunes mesures encaminades a reduir la quantitat de residus i restringir-ne l'augment del sobreenvasat, els envasos superflus, i la toxicitat dels productes de consum:

a) Prohibicions de la distribució d'alguns productes d'un sol ús o de curta durada, especialment de plàstics:

- ✗ Bosses de plàstic de nanses i lleugers: substitució i obligació de pagament de les bosses compostables o de paper amb un preu fixat.
- ✗ Vaixelles de plàstic: plats, coberts, tasses, envasos de consum ràpid, ... i substituir-les per vaixelles compostables amb preu fixat.
- ✗ Safates de plàstic alimentàries d'un sol ús: substituïbles per d'altres materials biodegradables amb pagament amb preu fixat.
- ✗ Sector HORECA: l'ús de productes alimentaris en mono dosi (excepció oli), ni estris d'un sol ús, per al consum en els seus establiments.
- ✗ Canyetes de begudes, els bastonets per a les orelles i els bastonets per a caramels: només permessos els compostables.
- ✗ Les càpsules de cafè, infusions, brous i altres utilitzades en cafeteres: substituïts per càpsules fabricades en materials compostables o amb materials fàcilment reciclables.
- ✗ Productes que continguin microplàstics i nanoplàstics, o plàstics oxodegradables
- ✗ Les versions no reutilitzables i no recarregables de cartutxos i tòners d'impressora i fotocopiadora.
- ✗ Els models d'encenedors que no garanteixin al menys 3.000 enceses efectives.
- ✗ Les versions no recarregables de maquinetes d'afaitar. Les maquinetes recarregables, hauran de ser fabricades amb materials reciclables.
- ✗ Tovallolletes sanitàries: s'hauran de substituir per materials biodegradables.

b) Administracions públiques:

- ✗ Aprovació d'un reglament per a la prevenció i recollida selectiva dels residus generats en esdeveniments públics.
- ✗ Prohibició de venda de begudes en envasos i gots d'un sol ús en edificis i instal·lacions de les administracions.
- ✗ Instal·lar i mantenir operatives fonts d'aigua potable; també es podrà subministrar aigua en envasos reutilitzables.
- ✗ Els gots hauran de ser prioritàriament reutilitzables.
- ✗ En els esdeveniments públics i esportius que tinguin el suport de les administracions públiques:
 - Implantar les alternatives a la venda i la distribució de begudes envasades i de gots d'un sol ús.
 - Garantir l'accés a aigua no envasada o en ampolles reutilitzables.
 - Implantar un sistema de dipòsit per evitar l'abandonament d'envasos i tasses.
- ✗ Obligatorietat del consum de productes de neteja respectuosos amb el medi ambient i/o ecològics amb certificació en tots els contractes i compres públiques.

c) Altres mesures de prevenció d'envasos d'un sol ús:

- ✗ Envasos de begudes de plàstic, metall, brics,...: es proposa implementar el sistema de depòsit i retorn, i un gravamen o impost sobre envasos que es posin al mercat en el territori de Catalunya.
- ✗ Bolquers: mesures de divulgació i bonificació per a l'ús dels bolquers reutilitzables.
- ✗ Accions contra el malbaratament alimentari

d) Als establiments de restauració:

- ✗ Consum d'aigua no envasada: obligatorietat dels establiments d'hoteleria i restauració d'oferir als clients la possibilitat de consumir aigua no envasada apta per al consum humà, de manera gratuïta i complementària.
- ✗ Paquets de llaunes o botelles de begudes: prohibició d'anelles de plàstic i altres envasos col·lectius secundaris; en tot cas hauran de ser de material biodegradable. Aplicació de la RAP amb la creació de sistemes de gestió.

e) Preparació a la reutilització i reparació:

Envasos:

- ✗ Revisió i modificació del marc normatiu que afecta als productes de venda a granel. Posar en marxa accions de promoció de la venda a granel.

- X Establir l'obligació dels establiments comercials d'acceptar envasos reutilitzables de la línia de begudes que comercialitzin, i com a mínim , d'aigua, suc, refrescs, cerveses i llet.
- X Estandardització per alguna línia d'envasos per facilitar l'eficàcia del sistema de reutilització.
- X Ajuts per a la recuperació de plantes de rentat d'envasos reutilitzables
- X Regular l'ús d'envasos terciaris reutilitzables: caixes estandarditzades,...

Altres:

- X Aplicar incentius a les actuacions de reparació i reutilització (andròmines, aparells elèctrics i d'informàtica, tèxtil, ...)
- X Deixalleries ja sigui de forma independent o mitjançant acord amb altres centres incloure, tant la recepció i emmagatzematge selectius de productes per a la seva reutilització i de residus municipals destinats a la preparació per a la reutilització, com les activitats necessàries per a aquesta finalitat, almenys per a residus d'aparells elèctrics i electrònics, mobles, tèxtils i altres en què així es faci constar en la seva autorització.
- X Promoció de centres de reparació

f) Facilitar l'aprofitament dels materials recollits selectivament per a la seva reintroducció com a matèries primeres:

- X Marcar objectius concrets i calendari i per a introduir un % de materials reciclats (paper, plàstics, metalls, ...) en la fabricació d'alguns productes de consum. Amb l'objectiu de tancar el cicle dels materials, la UE ja està plantejant alguns objectius i % pels plàstics.
- X Estudiar i establir les normes i especificacions tècniques per a cada tipus de producte.

4.4.- Cal un canvi de model de gestió de residus i recursos.

Propostes dirigides a aconseguir assolir objectius de recuperació material del 70% dels residus, descartant els sistemes anònims de recollida i la incineració:

a) Recollida i recuperació dels bioresidus:

- X La prioritat de la recollida selectiva en origen de qualitat dels bioresidus, amb un mínim d'impropis que garanteixin la bona separació i la qualitat del compost.
- X Els objectius haurien de ser expressats també en % de la producció de compost i material estructurant orgànic pel sòl, que pugui ser lliurat al medi en condicions acceptables per millorar la seva qualitat.

- X Ahora és important que aquests objectius s'estableixin específicament adaptats als diferents àmbits territorials definits pel Pla Territorial de Catalunya.
 - X Augmentar el cost d'entrada a les plantes de compostatge de la FORM a partir d'un rang determinat d'impropis. Els incentius del sistema han d'afavorir els municipis que recullin més proporció i millor qualitat de la FORM i, gravar els municipis que n'aporten de pitjor qualitat.
 - X La separació de la FORM hauria de ser obligatori també per a tots els grans generadors d'origen no domèstic.
 - X Fer obligatori per a tots els municipis la utilització de la bossa compostable (o sense bossa quan sigui factible) per millorar la qualitat del compost. Per fomentar l'ús del compost és imprescindible que aquest sigui de bona qualitat.
 - X Infraestructures de recuperació dels bioresidus: replantejar el model i planificació de les plantes de compostatge, amb criteris de proximitat, suficiència i simplicitat tecnològica.
 - X Afavorir de manera prioritària a la major part del territori català el tractament dels bioresidus en plantes de compostatge de proximitat i descentralitzades (proximitat o de tipus agrícola).
 - X La creació (com a d'altres països de la CE) d'un sistema de certificació de qualitat del compost
- b) **Descartar l'anonimat de la recollida selectiva** a tots els municipis del país, prioritzant models de gestió i recollida de deixalles que abandonin l'anonimat i garanteixin un alt índex de recollida selectiva de qualitat, com el sistema porta a porta, model Residu mínim o multimaterial, contenidors tancats,...

Els ens locals han d'incorporar sistemes de selecció i recollida eficients que garanteixin assolir els objectius i amb sistemes no anònims (model Residu Mínim o multimaterial, recollides porta a porta domiciliària i comercial, contenidors "intel·ligents", etc...).

c) Implantació i generalització dels SDDR en un període màxim de 2 anys:

- Implantació del sistema de dipòsit i retorn per a alguns tipus d'envasos (com a mínim per aigua, cerveses, begudes refrescants i carbonades, sucs,...)
- També implantar per a RAEES i alguns productes especials (bateries i piles, pintures i productes especials d'origen domèstic,...).
- En implantar el sistema de dipòsit, devolució i retorn garantirà la devolució de les quantitats dipositades i el retorn del producte per a la seva reutilització o del residu per al seu tractament, en aplicació de la responsabilitat ampliada del

productor. Això, amb la finalitat de promoure la prevenció i millorar la reutilització, el reciclat d'alta qualitat i la valorització material dels residus d'envasos.

- d) **Tractament de la fracció resta:** Que els municipis que arribin a uns índexs de recollida selectiva del 60% no estiguin obligats a dur la seva fracció resta a les plantes de TMB. Caldria fixar objectius específics per a aquells municipis que tenen un baix índex de fracció resta i de poca presència de residus biodegradables en ella i no aplicar-ho indiscriminadament⁶ Aquesta mesura posaria l'èmfasi dels recursos públics en la bona recollida selectiva i no en el bon pre-tractament de la fracció resta amb alt contingut de residus biodegradables.
- e) **La valorització energètica:** No s'hauria de comptabilitzar com a valorització els residus que s'incinerin (ni en les incineradores catalogades de valorització energètica ni a les indústries de ciment,...). La valorització ha de ser la material ja que aquesta es prioritària sobre l'energètica, tampoc comptabilitzarà com a material recuperat el material biodigestat o estabilitzat sortit de les plantes de tractament mecànic biològic (TMB). Segons les noves directrius de la nova Directiva de residus.
- f) **La recollida selectiva dels residus comercials i dels grans generadors** (orgànica, paper/cartró, vidre, metalls, plàstics, especials,...), ha de ser obligada i de forma diferenciada de la domiciliària i aplicant el sistema de pagament per generació.

4.5. Definir l'eina per a un canvi de model de producció que té conseqüències directes en la reducció dels residus i el consum de matèries: la responsabilitat ampliada del productor (RAP).

La RAP és un dels pilars operatius de la política ambiental de la UE, ja que es basa en que el productor (o distribuïdor) s'ha de fer responsable de la gestió dels productes que posa al mercat en tot el seu cicle de vida. Aquest principi és el que ha de servir de palanca per afavorir un canvi de model de producció i distribució amb conseqüències en la reducció dels residus, la contaminació i en el consum de matèries. Resta pendent de comptar amb un desenvolupament complet i adequat de la responsabilitat del productor, segons marca la Directiva de Residus 2018/851, en la legislació catalana. La Generalitat de Catalunya podria transposar aquestes directives, si en 2 anys d'aprovació l'estat no ho fa. Doncs aquí tenim una gran oportunitat i **Catalunya té les competències per desenvolupar-ho.**

Recull del text de la Directiva 2018/851/CE: *Debe introducirse una definición de régimen de responsabilidad ampliada del productor para aclarar que significa un conjunto de medidas adoptadas por los Estados miembros para exigir que los productores de productos asuman la responsabilidad*

⁶ Com s'està realitzant a la Llombardia on es fixa que els municipis amb una fracció resta inferior al 15% no han de dur la seva fracció resta a una planta de tractament mecànic biològic

financiera o financiera y organizativa de la gestión de la fase de residuo del ciclo de vida de un producto incluidas las operaciones de recogida separada, clasificación y tratamiento. Esta obligación puede incluir también la responsabilidad organizativa y la responsabilidad de contribuir a prevenir los residuos y a que se puedan reutilizar y reciclar. Los productores de productos pueden cumplir las obligaciones del régimen de responsabilidad ampliada del productor individual o colectivamente.

Los requisitos generales mínimos deben reducir costes e impulsar el rendimiento, así como asegurar un marco de actuación en igualdad de condiciones, especialmente a las pequeñas y medianas empresas, así como a las empresas de comercio electrónico, y evitar obstáculos al correcto funcionamiento del mercado interior. Asimismo, deben contribuir a que los costes de fin de vida se incorporen a los precios de los productos y a que se proporcionen incentivos a los productores para que, a la hora de diseñar sus productos, tengan más en cuenta que se puedan reciclar, reutilizar y reparar, así como la presencia de sustancias peligrosas. En general, esos requisitos deben mejorar la gestión y la transparencia de los regímenes de responsabilidad ampliada del productor y reducir la posibilidad de conflictos de interés que puedan surgir entre las organizaciones que cumplen obligaciones de responsabilidad ampliada del productor en nombre de los productores de productos y los gestores de residuos⁷ a los que contraten dichas organizaciones. Los requisitos deben aplicarse tanto a los nuevos regímenes de responsabilidad ampliada del productor como a los ya existentes. Ahora bien, debe establecerse un período transitorio para estos últimos con objeto de que puedan adaptar sus estructuras y procedimientos a los nuevos requisitos.

Los productores de productos deben cubrir los costes necesarios para cumplir los objetivos de gestión de residuos y otros objetivos y metas, incluidos los relativos a la prevención de residuos, que se definen para el régimen de responsabilidad ampliada del productor. En estrictas condiciones, estos costes pueden compartirse con los productores iniciales de residuos o los distribuidores en los casos justificados por la necesidad de garantizar una gestión adecuada de los residuos y la viabilidad económica del régimen de responsabilidad ampliada del productor.

Així doncs és urgent concretar i desenvolupar el concepte de responsabilitat ampliada del productor.

La Responsabilitat Ampliada del Productor i els seus instruments poden ser una eina útil per impulsar un procés de **nova delimitació de la responsabilitat entre les esferes pública i privada** i impulsar modificacions en la política industrial i de distribució; en les fases de concepció, producció i gestió final dels productes. El fonament d'aquest enfocament es basa en el fet que "**pagar per contaminar**" no és un principi que atorgui drets sinó que és un instrument per **modificar el sistema productiu**.

- X** Cal l'ampliació dels sistemes col·lectius de responsabilitat ampliada del productor (SCRAP) tant aplicant el cost total (envasos, piles, RAEEs,...) com crear nous SCRAP per a fluxos tan rellevants com tèxtils, mobles, paper i cartró, bolquers o toballolletes,...

⁷ L 150/112 Diario Oficial de la Unión Europea 14.6.2018 ES (1) Reglamento (CE) n.o 1013/2006 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 14 de junio de 2006, relativo a los traslados de residuos (DO L 190 de 12.7.2006, p. 1). (2) Directiva 2000/53/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 18 de septiembre de 2000, relativa a los vehículos al final de su vida útil (DO L 269 de 21.10.2000, p. 34). (3) Directiva 2006/66/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 6 de septiembre de 2006, relativa a las pilas y acumuladores y a los residuos de pilas y acumuladores y por la que se deroga la Directiva 91/157/CEE (DO L 266 de 26.9.2006, p. 1). (4) Directiva 2012/19/UE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 4 de julio de 2012, sobre residuos de aparatos eléctricos y electrónicos (RAEE) (DO L 197 de 24.7.2012, p. 38).

- X Cal diferenciar també la responsabilitat en funció de les formes de gestió i dels costos socials de recollida i tractament, és a dir que hi hagi la **possibilitat d'establir quotes discriminables**.
- X En aquest aspecte es planteja l'exemple dels envasos, on els productors i envasadors paguen en funció del pes del producte.
- X Hi ha altres aspectes que s'haurien de tenir en compte i que podrien incentivar la introducció de millores en la fase de producció, com per exemple:
 - Reciclabilitat de material, la mida de l'envàs (els més petits es perden amb facilitat pel camí) i si està fet de diferents productes (si hi ha més d'un producte implicat en el mateix envàs la seva reciclabilitat és més difícil).
 - Qualitat del reciclat
 - Jerarquia: ACV (per exemple: emissions CO₂Eq com a aproximació bàsica)
- X Incentius als productors per tenir en compte les consideracions ambientals en el disseny dels seus productes

En definitiva, la RAP ha de facilitar que els productes es fabriquin amb criteris de producció neta i d'ecodisseny, amb criteris de prevenció, amb mínim de consum de materials i energia, i dissenyats per a durar i ser reutilitzables, reparables i fàcilment reciclables o compostables al final de la seva vida útil. Tot el sistema de gestió ha d'anar orientat a reduir els impactes ambientals i l'ús excessiu de materials, de reduir emissions i energia.

Conseqüentment, a efectes pràctics, cal també enfortir la capacitat avaluadora i reguladora de l'administració catalana a fi de poder fer el que els economistes ambientals defineixen com "internalitzar costos" i aplicar el principi de "qui contamina paga", això sí, atenent a tota la cadena de producció, distribució i consum i per a, a la fi, deixar de contaminar. És aquest canvi profund el que ha de donar resposta a la situació actual on són les administracions (i, per tant, els ciutadans) per mitjà dels pressupostos públics i assumint les dificultats de gestió també pública els que han de fer front als conflictes i les solucions a la contaminació ambiental.

Per tant, els fabricants, importadors o distribuïdors hauran d'organitzar un/uns sistema de responsabilitat ampliada del productor (autoritzat i registrat pel Govern) que garanteixi i acrediti davant de les administracions públiques que s'ha fet el reciclatge dels productes i el compliment dels objectius d'aquesta llei.

4.6.- Establir i ordenar un sistema de fiscalitat ambiental en base a la generació de residus i la contaminació.

Aquest instrument bàsic, que ja s'ha començat a encetar a Catalunya, hauria d'apuntalar l'establiment d'incentius econòmics ambiciosos i una distribució de responsabilitats justa quan no hi arribin altres mesures d'ordenació administrativa. **Els impostos** són un mecanisme d'aplicació directa de la RAP, però també poden ser un **instrument dissuasiu** i

ahora incentivador de la producció neta i de l'ecodisseny dels productes que es posen al mercat (per exemple sobre els productes d'un sol ús com bosses, tovallolletes, càpsules de cafè, bolquers, ...). També poden servir per a facilitar i promoure el consum de proximitat i sota paràmetres ecològics, la venda a granel i els productes reutilitzables.

Som conscients que en no disposar Catalunya, eventualment, de la capacitat bàsica de legislar en matèria impositiva fa que l'avenç cap a una “*reforma fiscal verda*” estigui sempre, en aquest aspecte, coixa. No és possible harmonitzar de manera efectiva i, amb efectes compensatoris, una fiscalitat ambiental, com la que proposem aquí, amb la fiscalitat bàsica sobre el treball (IRPF, la major part de l'IVA, ...) o sobre els beneficis de les societats, si no es compta amb competències fiscals àmplies. De tota manera, ara per ara, es proposa desenvolupar com a llei marc els aspectes bàsics d'una fiscalitat ambiental sobre productes o processos (justificació, criteris, procediments, ...) i estudiar l'aplicació d'instruments impositius específics que avancin en la prevenció dels residus i la contaminació (a les bosses, al sobreembalatge, a les vaixelles d'un sol ús, etc).

Algunes propostes:

a) Es proposa aplicar un gravamen o impost sobre alguns productes d'un sol ús o de curta durada que es posin al mercat en el territori de Catalunya:

- Invasos de begudes d'un sol ús (de plàstic, metall, brics,..), safates d'alimentació, bosses de nances i de producte fresc, vaixelles, maquinetes d'afaitar o altres..., càpsules de cafè, encara que siguin de material biodegradable).
 - ✓ Aquest impost pretén gravar els productes comercialitzats a Catalunya i que han de ser consumits al seu territori, tot esdevenint residus al final de la seva vida útil. Com més llarga sigui aquesta vida útil menys serà el cost marginal d'aquest impost, fet que afavorirà les decisions empresarials i les pràctiques distribuïdores més ambientalment favorables com la reutilització. Fet imposable: La posada al mercat per primera vegada a Catalunya d'envasos i embalatges distingint entre el tipus de material que s'usa i la seva qualificació ambiental segons les emissions de GEH o de l'anàlisi del cicle de vida.
 - ✓ Subjecte passiu: Les persones físiques o jurídiques que posin al mercat per primera vegada a Catalunya els envasos i embalatges,..... Si s'és productor o envasador, passa a ser subjecte passiu en el moment de posar al mercat els productes envasats que tenen com a destí el mercat interior, si s'és distribuïdor, en el moment d'introduir per a la seva venda al territori de Catalunya productes envasats.
 - ✓ A més els requeriments per autoritzar els sistemes de RAP hauran de incloure que afavoriran la reutilització, la reciclabilitat i la seva composició amb materials reciclats.

- Es proposa incloure un impost reemborsable sobre el tèxtil sanitari. L'import de l'impost s'hauria d'aplicar sobre els productors i hauria de permetre cobrir els costos de recollida i tractament d'aquest flux de residus i s'hauria de retornar d'acord amb el desenvolupament de sistemes de captura i reciclatge d'aquests residus en les plantes de tractament de resta.
- b) Igualar el cost del cànon abocador i incineradora: una altra mesura dissuasiva i eficient serà que s'iguali el cost del cànon de disposició de residus d'abocador i incineradora, d'acord amb els nous criteris de la Directiva 2018/851/CE. I que la seva recaptació vagi dirigida principalment als ens locals, a les inversions en plantes de compostatge i infraestructures de recuperació dels residus, no com ara que s'inverteixen en les infraestructures de tractament de la resta i de final de canonada, i molt insuficientment en els ens locals.
- c) Recuperació a tots els municipis de la taxa de recollida i tractament de les deixalles, com a mesura del tot necessària per visibilitzar els costos reals del sistema de gestió dels residus, augmentar la transparència i traçabilitat dels residus i implantar sistemes incentivadors de la reducció i recuperació dels residus.
- d) De forma complementària als SCRAP actuals:
- Envasos i vidre: ampliar la RAP al cost real de tot el cicle del residu. Aixó comportarà canviar el tipus de convenis i acords amb aquests SCRP on sigui l'administració que marqui les regles del joc i no com ara.
 - També per als RAEEs, pneumàtics i piles.
 - Crear noves SCRAP: per a tèxtil, tèxtil sanitari i bolquers, paper i cartró, mobles, i productes especials.
- e) Es podran aplicar incentius i/o bonificacions per:
- Incentivar la innovació i la recerca p la substitució dels productes d'un sol ús i curta durada.
 - A la reintroducció de materials reciclats per fabricar nous productes
 - Que promoguin activitats de reparació, i reutilització (roba, andròmines i mobiliari, RAEE,...)
 - Que incentivin la reutilització d'envasos.

4.7.- Creació d'un Fons de Prevenció de residus i contaminació.

Dotat a partir de la recaptació dels impostos finalistes amb l'objectiu d'invertir-ho en mesures de prevenció, reutilització, ...

Catalunya compta amb un fons de gestió de residus. Aquest fons s'usa, no suficientment, per a incentivar canvis en la gestió dels residus. Aquest fons hauria d'ampliar-se amb un fons per a la prevenció dels residus i la contaminació, el qual es nodriria amb els impostos i les aportacions específiques dels programes desenvolupats per la Llei Residu Zero de prevenció.

4.8.- Crear una institució pública d'avaluació ambiental.

Amb capacitat per a fer estudis d'avaluació de productes i de processos per a determinar-ne la seva qualitat ambiental i la seva compatibilitat amb el medi. Els treballs d'aquesta agència o institució han de ser els que aportin criteris per al desenvolupament de les mesures legals que desenvolupin la Llei de prevenció.

Per precisar i determinar responsabilitats cal tenir una avaluació acurada de les afectacions ambientals i de les respectives responsabilitats. Per poder fer una avaluació de tipus públic, cal **una institució o agència pública** que tingui capacitat per fer, encarregar o validar de manera pública **treballs d'avaluació de productes** i de processos per tal de determinar-ne la seva qualitat ambiental, la seva compatibilitat amb el medi i la distribució de responsabilitats entre empreses, sectors i administracions públiques que li correspondria. Els treballs d'aquesta agència o institució han de ser els que aportin criteris per al desenvolupament de les mesures legals que estableixi la Llei.

En aquest àmbit seria efectiu, des de la pròpia responsabilitat pública actual de ser gestor de residus, instituir també un Centre d'Investigació Residu Zero, amb la finalitat de donar visibilitat i cercar alternatives als residus municipals i industrials no tractables o recuperables de manera social o ambientalment satisfactòria. També hauria de servir per al foment de polítiques "d'ecologia industrial". En aquest sentit, la Bossa de Subproductes també hauria d'assumir un paper més actiu en la cerca de solucions preventives d'acord a la Llei de Prevenció.

Caldria un impuls de la R+D+I en Residu zero a Catalunya per afavorir la interacció entre els diferents actors implicats en la reconversió que hem estat plantejant en aquesta proposta de Llei i que han de col·laborar amb el Centre d'Investigació Residu Zero.

4.9.- Establir un registre oficial de productes incorporats al mercat català.

La seva composició o impactes esdevinguin objecte de polítiques de prevenció ambiental i de recuperació material. Per aplicar la RAP i els impostos ambientals.

4.10.- Prevenir i evitar la crema de residus en incineradores i forns industrials.

Establint un calendari gradual d'abandonament de la incineració per tancar tota activitat d'incineració de residus. Siguin plantes d'incineració de residus, fàbriques de ciment, bòbiles o tèrmiques que utilitzin residus o en format CDR per a utilitzar-los com a substituïts de combustibles fòssils.

La incineració de residus és un tractament agressiu vers el medi i la salut i no és eficient des de la perspectiva de la prevenció i de l'estalvi de recursos i energia. Els residus que no tinguin tractaments alternatius haurien de ser posats en qüestió i substituïts per mitjà de tècniques més compatibles amb el medi. Cap producte no s'hauria de posar al mercat si no es reutilitzable, reparable o fàcilment reciclable o assimilable pel medi. Així com negar qualsevol cap ajut, subvenció o bonificació per aquesta activitat insostenible.

L'abandonament d'aquesta tècnica insostenible ajudarà, juntament amb el canvi de model de gestió, l'aplicació de les mesures de fiscalitat ambiental i de les campanyes de coresponsabilitat empresarial, ciutadana i de les administracions, a assolir els objectius plantejats en aquesta llei, modificar el model socioeconòmic, contribuir a la mitigació del canvi climàtic i a la prevenció de residus i de la salut pública.

4.11.- Coordinar l'acció local i la del conjunt de les administracions públiques per a l'aplicació de polítiques de prevenció.

En la línia amb els que indiqui la llei i, en general, per a l'objectiu de l'eficiència en l'ús dels recursos. Establiment de programes d'actuació i objectius transitoris amb caràcter territorial i sectorial.

4.12.- Regular el moviment i trasllat de residus tan intern com extern.

La "*Ley estatal de Residuos y de suelos contaminados*", atribueix competències a les Comunitats Autònomes en el trasllat i moviment de residus, tant intern de residus com a d'altres comunitats autònomes o països comunitaris, doncs Catalunya, té competències per gestionar residus en les seves infraestructures.

Per evitar importacions de residus indesitjats (com succeeix en l'actualitat amb el subterfugi de subproductes), la gestió pública de les infraestructures de tractament poden posar limitacions específiques, emparant-se en diferents fonaments i criteris ambientals i sanitaris.

4.13.- Inversió de la Generalitat i els ens locals en educació ambiental.

Es del tot necessari invertir recursos en la sensibilització i informació ambiental i la participació real de la ciutadania. En la promoció de les bones pràctiques i en el canvi

d'hàbits en la selecció de residus i en el consum responsable de la població i les activitats econòmiques.

Caldria invertir anualment en educació ambiental de proximitat (educadores ambientals,...).

Actuacions amb inversions com a mínim de 1,5€/persona/any.

5. Enunciat Resum dels instruments claus per a l'èxit de la Llei

1. Aplicar la Responsabilitat Ampliada del productor
2. Establiment de tributs o gravàmens als productes d'un sol ús i de curta durada, i mesures incentivadores i bonificacions
3. Prohibicions d'alguns productes, especialment de plàstic
4. Implementació dels sistemes de dipòsit per a un conjunt de productes com els envasos, productes tòxics, piles, RAEEs,...
5. Abandonar el sistema d'anonimat de la recollida selectiva i aplicar models eficients
6. Abandonar la incineració com a sistema de tractament de final de canonada.

Catalunya, 29 d'abril de 2019